

Børne- og Undervisningsminister
Pernille Rosenkrantz-Theil
Børne- og Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Kære Pernille Rosenkrantz-Theil

De merkantile erhvervsuddannelser står meget snart overfor en udfordring, der kan få alvorlige konsekvenser for virksomhedernes adgang til elever og risikerer at påvirke uddannelsen af faglærte inden for de merkantile erhvervsuddannelser negativt. Mange virksomheder og brancher er stærkt bekymrede for mulighederne for at rekruttere og uddanne merkantile elever fremadrettet. Og det i en tid, hvor både virksomheder og erhvervsskoler i stigende grad oplever, at det er svært at skaffe elever til lærepladserne.

Udfordringen er det særlige forhold, at elever med en gymnasial baggrund på de merkantile uddannelser kun har adgang til et hovedforløb på et år og ikke to år som de øvrige elever. Det blev indført med reformen i 2015, hvor der samtidig blev aftalt en overgangsordning, der har gjort det muligt fortsat at indgå to-årige uddannelsesaftaler med elever med en gymnasial baggrund i en periode. Overgangsordningen udløber 1. august 2023.

Når vi skriver allerede nu, er det for i tide at gøre opmærksom på, at det er en alvorlig udfordring, og at det vil være både uholdbart og uhensigtsmæssigt at fastholde, at elever med gymnasial baggrund kun har adgang til et-årige hovedforløb. Desuden er det vigtigt for såvel virksomheder som elever at kende deres muligheder og vilkår for uddannelsesaftale og uddannelsesforløb i god tid.

Både virksomheder og elever har derfor brug for, at det toårige hovedforløb gøres permanent igen fra 1. august 2023.

Baggrund

Med reformen i 2015 blev det indført, at elever med gymnasial baggrund (hhx, stx, htx, hf), der søger de merkantile erhvervsuddannelser, kun skulle have adgang til et hovedforløb på et år mod de normale to år. Det blev indført samtidig med eux på de merkantile uddannelser. Som en del af aftalen blev der aftalt en overgangsordning, hvor det fortsat var muligt for virksomheder og elever med gymnasial baggrund at indgå to-årige uddannelsesaftaler, indtil den nye merkantile eux havde haft mulighed for at etablere sig som ny rekrutteringsvej. Overgangsordningen løb i første omgang til 1. august 2020, og blev forlænget frem til 1. august 2023, da den merkantile eux ikke "leverede" tilstrækkelig mange elever til at matche efterspørgslen på elever.

Det gør den stadig ikke. Det samlede optag på grundforløbet af såvel eud- som eux-elever (når man ser bort fra elever med gymnasial baggrund), som i 2021 var på ca. 6.870 elever, er ikke tilstrækkeligt til at matche det årlige antal indgåede aftaler på ca. 8.000 på det merkantile område – og det er endda uden at medregne det frafald, der sker i løbet af grundforløbet, det studiekompetencegivende år og i overgangen til hovedforløbet.

Samtidig er der siden reformen i 2015 sket en generel erkendelse af, at hvis efterspørgslen efter elever og faglært arbejdskraft skal kunne imødekommes, er det nødvendigt at rekruttere fra en bredere målgruppe, herunder også studenter. Det skyldes ikke mindst, at det politiske mål om at få flere unge til at søge erhvervsuddannelserne direkte efter grundskolen langt fra er nået. Det er en trend, som det er meget vanskeligt at ændre på.

Som organisationer bakker vi fortsat op om den merkantile eux, men vi må erkende, at den ikke er lykkedes med at få tilstrækkelig mange til at vælge den vej fremfor en gymnasial uddannelse, og dermed leverer den langt fra et tilstrækkeligt rekrutteringsgrundlag til de merkantile hovedforløb. Hertil kommer, at eux er obligatorisk på kontor- og finansuddannelsen, hvilket stiller yderligere krav til rekrutteringsgrundlaget. Derfor er det fortsat i høj grad nødvendigt for virksomhederne at kunne rekruttere elever med gymnasial baggrund.

[Fortsat adgang til to-årige hovedforløb for elever med gymnasial baggrund er afgørende](#)

For virksomheder og elever er det samtidig en afgørende forudsætning, at det fortsat er muligt at kunne indgå to-årige aftaler for hovedforløbet for alle elever, uanset om de kommer ad eud-, eux- eller studentervejen. En uddannelsesaftale, hvor den praktiske oplæringstid i virksomheden er halveret, er for kort til at uddanne eleverne forsvarligt til uddannelsens faglærte niveau. Derfor er der en betydelig risiko for, at mange virksomheder vil ophøre med at tage elever og uddanne i samme omfang, hvis det ikke er muligt at fastholde den – i øvrigt meget velfungerende – model med et hovedforløb på to år. Dermed kan konsekvensen blive, at rigtig mange lærepladser nedlægges til skade for vores fælles samfundsøkonomiske interesse i at sikre flere faglærte til fremtidens arbejdsmarked

Det ville være en særdeles ærgerlig konsekvens af flere grunde:

- De merkantile erhvervsuddannelser udgør en meget populær og succesfuld rekrutteringskanal for mange virksomheder.
- Uddannelserne er en attraktiv vej ind på arbejdsmarkedet for mange unge, som ønsker en vekseldannelse, og hvor langt de fleste af de færdiguddannede ansættes i de virksomheder, hvor de har været elever.
- I mange yderområder i landet styrker de merkantile erhvervsuddannelser det lokale udbud af uddannelsesmuligheder og arbejdspladser for unge med en gymnasial baggrund, ligesom de styrker udbuddet af arbejdskraft for virksomhederne i lokalområdet.

Elever med gymnasial baggrund udgør en stor del af de uddannelsesaftaler, der bliver indgået. Af de ca. 8.240 uddannelsesaftaler, der blev indgået i 2021 på de merkantile uddannelser, havde eleverne gymnasial baggrund i halvdelen af det samlede antal aftaler, mens aftalerne med eux-elever blot udgjorde 22 pct. Det er således en markant andel af aftalerne, der risikerer at falde bort.

Vi mener derfor, at grundlaget for reglen har vist sig ikke at holde. Det er ikke lykkedes den merkantile eux at fungere som et tilstrækkeligt alternativ til den gymnasiale vej –

ligesom i øvrigt eux på mange andre områder i erhvervsuddannelserne – og overgangsordningen har også udtjent sin funktion.

Vi vil derfor kraftigt opfordre til og anbefale, at reglen afskaffes, så virksomheder og elever med gymnasial baggrund permanent kan indgå to-årige uddannelsesaftaler for hovedforløbet, når overgangsordningen udløber. Og dermed fremtidssikre grundlaget for stærke og attraktive merkantile erhvervsuddannelser.

Med dette brev vil vi også understrege vigtigheden af, at det bliver meldt ud i god tid, hvilke vilkår der gælder fra august 2023. Mange virksomheder planlægger allerede i efteråret deres rekruttering til de lærepladser, der starter efter sommerferien 2023, lige så vel som elever skal kunne planlægge deres uddannelsesforløb. Og der er som sagt allerede en stor bekymring blandt virksomhederne.

Vi stiller os naturligvis til rådighed, hvis du har brug for yderligere oplysninger eller ønsker at drøfte dette spørgsmål med os.

Med venlig hilsen

Signe Tychsen Philip, underdirektør

Dansk Industri

Claus Rosenkrands Olsen, uddannelsespolitisk chef

Anja C. Jensen, formand

Kent Petersen, formand

Nadeem Farooq, underdirektør

Charlotte Hougaard, formand
Forsikringsforbundet

Ole Heinager, formand

Kasper Palm, formand

Hanne Pontoppidan, formand

Maria Bøge Blenstrup, formand

Kopi af dette brev er sendt til ordførerne Jens Joel (Socialdemokratiet), Ellen Trane Nørby, Anni Matthiesen og Kenneth Mikkelsen (Venstre), Astrid Carøe (Socialistisk Folkeparti), Anne Sophie Callesen (Radikale Venstre), Jakob Sølvhøj (Enhedslisten), Gitte Willumsen (Det Konservative Folkeparti), Jens Henrik Thulesen Dahl (Dansk Folkeparti) og Henrik Dahl (Liberal Alliance).